

Arbetsuppgifter

Vår kemikaliserade värld

– på gott och ont

Arbetsuppgifter

Vår kemikaliserade värld – på gott och ont

Kemikalierna har tagit över världen

(s. 2–3)

1. Vilka två problem med att testa kemikaliers skadlighet nämns i texten?
2. Hur många kemikalier finns det (två mått på detta nämns i texten)?
3. Vilken egenskap gör att vissa kemikalier är speciellt problematiska i ekosystemen?
5. Vad är en grundorsak till att kemikalier oftare blir hälso- och miljöproblem i u-länder än i i-länder?
6. Hur uppstår dioxiner och vad kan man göra för att minska deras uppkomst?

Vad är ...

(s. 4–6)

1. Vilka av kemikalierna på sid 4–5 tillverkas av människan för ett bestämt användningsändamål och vilka uppstår som oönskade biprodukter?
2. Varför är förbränningen i kolkraftverk problematisk för mil-

jön och hälsan – förutom att den bidrar till att förstärka växthus-effekten?

3. Vad avses med begreppet hormonstörande ämnen?

När apokalypsen kom

(s. 7)

1. Vilka försummelse när det gäller skyddet av miljö och hälsa gjorde sig Union Carbide skyldig till i Bhopal 1984?
2. Varför är enskilda olyckor av Bhopals typ trots allt inte det värsta globala kemikalieproblemet?

Fattigdom och miljöförstörelse i ett oljerikt land

(s. 8–9)

1. Varför har nigerianerna i medeltal det sämre ställt ekonomiskt idag än för 40 år sedan trots landets oljerikedomar? Är det enbart oljebolagen som är skyldiga till problemen?
2. Varför har Shell inte stoppat mer än en del av oljeläckagen från gamla rör i Nigerflodens delta? Vad säger bolaget och vad hävdar lokalbefolkningen?

Farlig hantering av kvicksilver vid guldutvinning. Kviksilver och amalgam har hållts över i en tygbit. Det silvriga som rinner ut från den blå tygbiten är överskott av kvicksilver, inte vatten. Foto: Lars Hylander

3. Vilken näringsgren har lidit speciellt skada av oljeläckagen?
4. Vilket globalt och vilket lokalt miljöproblem bidrar gasläckagen i floddeltat till att förvärra?
5. Hur har andra länder reagerat på miljöproblemen i Nigeria?

Sopor är stor och farlig business

(s. 10-13)

1. Vilket miljö- och hälsoproblem drabbar speciellt människor på landsbygden i u-länder då de tar tillvara värdefulla ämnen ur elektronikskrot?
2. Hur kringgår mindre nogräknade företag i i-länderna förbudet att exportera skadligt elektronikavfall till u-länder?
3. Hur gör företag för att kringgå förbudet att dumpa skrotfartyg i u-länder?
4. Vilket är den grundläggande åtgärden vi borde vidta för att minska avfallsproblemen?
5. Vilken typ av avfall växer mest i världen? Vad borde man göra för att minska problemen med hanteringen av detta avfall?

Bekämpningsmedel

(s. 14-15)

1. I vilka två huvudgrupper indelar man bekämpningsmedel?
2. Varför uppkommer oftast farliga situationer med bekämpningsmedel i u-länder, enligt Martin Lodenius?
3. Var i mänskroppen hittar man fortfarande DDT, trots att det varit förbjudet så länge?
4. Vilka kemikalieproblem – rent allmänt – är de farligaste?
5. Hur har lagren med uttjänta bekämpningsmedel i fattiga länder uppkommit?
6. Varför har Arktiska rådet intresserat sig för uttjänta bekämpningsmedel?
7. Vad gör Finland för att minska problemen med uttjänta bekämpningsmedel?

Kviksilver sprids i vatten och luft

(s. 17-18)

1. Vad är det stora problemet med småskalig guldutvinning i många u-länder?

2. Varför kan Finland anses vara inblandat i kvicksilverproblemen i u-länder?
3. Vilka hälsoproblem förorsakar kvicksilver i u-länder och i-länder?
4. Vilka miljöproblem förorsakar kvicksilver?
5. Hur kan man försvara användningen av moderna lågenergilampor trots att de innehåller kvicksilver?

Kemikalielagstiftning, -avtal och internationella program

(s. 18-19)

1. Vad står förkortningen REACH för och vad innebär denna förordning?
2. År 2004 trädde två viktiga internationella avtal om kemikaliehandel i kraft. Vilka är det och vad går de ut på?
3. Vad bör vara uppnått i Finland om 13 år enligt vårt nationella kemikalieprogram?

I byarna i Nigerflodens delta hotas invånarna och deras närmiljö av de ständigt pågående oljeläckagen. Foto: Juri von Bondsdorff.

Kemikaliseringen av Östersjön

(s. 20-21)

1. Hamnarna i bl.a. Lovisa, Nordsjö (Helsingfors) och Åbo har förknippats med en speciell typ av kemikalieförening. Vilken?
2. Vilka organismer i naturen är i allmänhet mest utsatta för miljögifter?
3. Varför är organiskt TBT farligare än oorganiskt TBT?
4. Hur kan du minska riskerna att få i dig dioxiner via maten?

Kemikalierna finns i ditt sovrum

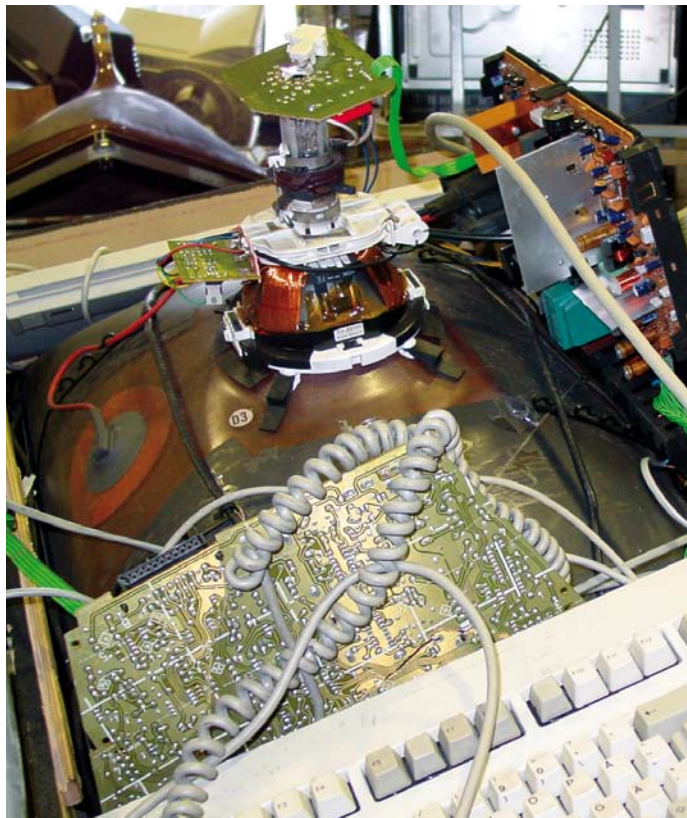
(s. 22-23)

1. Vilka olika grupper av kemikalier förekommer allmänt i hemmen? Nämn så många exempel du kommer på!
2. Ge exempel på klädesplagg som kan innehålla fluorerade kemikalier?
3. Vilka kemikalier i rengöringsmedel bör man helst undvika? Vad kan man använda istället?

Silltrutar lider av afrikanskt DDT

(s. 23-24)

1. Vad finns det för koppling mellan Finska vikens skärgård och sjöar i Uganda?
2. Varför används DDT fortfarande i Uganda och andra afrikanska länder?
3. Vilken är den troliga orsaken till att Finska vikens silltrutar minskat mer än silltrutarna i Österbotten?
4. Varför är det troligt att användningen av DDT ytterligare ökar under vintern 2007–2008?
5. Har vi i Finland rätt att kritisera afrikanerna för att de fortfarande använder DDT? Finns det alternativ till DDT? Diskutera!

Hemelektronik är på grund av de många olika komponenterna och farliga kemikalierna en besvärlig kategori av avfall. Foto: Magnus Östman.

Extra frågor

Handdukar, lakan och andra hemtextilier kan vi köpa i stort urval och till låga priser i många stora heminredningsaffärer. Men det låga priset har i många fall stått miljön och människors hälsa dyrt i de u-länder textilierna tillverkats. Läs mer om detta på Svenska Naturskyddsföreningens hemsida www.snf.se ⇒ Kemikalier. Här kan du också ladda ner rapporten "Textilier med ett smutsigt förflutet".

Frågor:

- flera stora svenska företag som säljer hemtextiler har relativt god kontroll på vilka kemikalier som ingår i textilierna. Varför är detta inte till hjälp för att avhjälpa kemikalieproblemen i de u-länder tygerna tillverkas?
- vilka två stora miljöproblem är aktuella i områden med många textilfabriker i bl.a. Indien
- hur kan vi som konsument i i-länderna motverka dessa problem?

6. Vilka andra miljöproblem än DDT har drabbat flera sjöar i östra Afrika?

Tallsåpa är ett miljövänligare alternativ till allrengöringsmedel.

Omslagsbilder

En jordbrukare besprutar grönsaker i den kinesiska byn Xinlou. I området har höga halter av bekämpningsmedel påträffats i vatten, sannolikt som en följd av en alltför intensiv användning av bekämpningsmedel som kan vara skadliga för hälsan. Foto: Greenpeace / Alex Hofford.

Arbetet i tygfärgerier i Indien är ofta farligt för hälsan. Utsläppen från textilindustrin, som producerar billigt tyg för handeln i i-länder, har dessutom skadat miljön på många håll i södra Asien. Foto: Alma Johansson

**NATUR
OCH
MILJÖ**
Riksorganisation
för miljövard